

نظریہ و مسائل اصول علم اقتصاد

شامل ۳۸۵ مسالہ حل شدہ

تالیف:

دومینیک سالواتورہ

یوجین آ. دیولیو

ترجمہ:

دکتر محمد ضیائی بیگدلی

نوروز علی مہدی پور

Salvatore, Dominick

سالواتوره، دومینیک

اصول علم اقتصاد / مؤلف دومینیک سالواتوره و یوجین آ. دیولیو؛ ترجمه

محمدضیائی بیگدلی و نوروز علی مهدی پور. -- تهران: کوهرسار، ۱۳۸۳.

۷۴۰ ص. : مصور، جدول، نمودار.

ISBN : 964-7652-19-4

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.

چاپ قبلی: مؤسسه بانکداری ایران، ۱۳۷۰.

۱. اقتصاد -- رئوس مطالب، الف. دیولیو، یوجین، Diulio, Eugene A. ب. ضیائی

بیگدلی، محمد، ۱۳۳۱ -- مترجم. ج. مهدی پور، نوروز علی، مترجم. د. عنوان.

۳۳۰/۰۲۰۲

۶ الف ۲/۵/۱۷۱ HB

۱۳۸۳

۳۹۹۱۸-۸۳م

کتابخانه ملی ایران

انتشارات کوهرسار

اصول علم اقتصاد

مؤلف: دومینیک سالواتوره و یوجین آ. دیولیو

ترجمه: دکتر محمد ضیائی بیگدلی و نوروز علی مهدی پور

• ناشر: انتشارات کوهرسار • چاپ چهارم - چاپ اول کوهرسار ۱۳۸۴ تهران • تعداد ۲۰۰۰ نسخه

• لیتوگرافی: نگین سبز • چاپ و صحافی: توحید • قیمت: ۶۹۰۰۰ ریال

ISBN 964-7652-19-4

• شابک: ۹۶۴-۷۶۵۲-۱۹-۴

مرکز پخش: تهران - خیابان انقلاب - خیابان منیری جاوید (اردبیه‌شت)

ساختمان دانشجو - پلاک ۲۲۳ - طبقه اول - مؤسسه فرآیند کوهرسار

تلفن: ۶۹۵۶۰۶۹ - ۶۴۹۴۵۴۱ فاکس: ۶۴۱۷۴۲۵

به نام خدا

مقدمه مترجم

کتابی که پیش روی دارید چاپ چهارم ترجمه یکی از کتب مقدماتی علم اقتصاد از آنچه به عنوان "سری شوم" (SCHAUM'S Series) معروف است می باشد. از بین کتابهایی که در سطح مقدماتی و پایه علم اقتصاد به رشته تحریر درآمده است شاید بتوان گفت این کتاب ویژگیهای منحصر به فردی دارد. اولاً بسیار ساده و روان نوشته شده و از نظر قابل فهم و بسیار گویا برخوردار است. ثانیاً کلیه مباحث اصلی و مبانی این علم را پوشش می دهد که برای دانشجویانی که در رشته تخصصی و غیرتخصصی اقتصاد تحصیل می کنند بسیار مفید و قابل استفاده است. ویژگی دیگری که شاید در کمتر کتاب مبانی می توان یافت نحوه تقسیم بندی و سازماندهی مباحث در هر فصل است. در ابتدای هر فصل خلاصه و یا کلیاتی از موضوع مورد نظر و عنوان کلی فصل را با زبانی ساده بیان می کند و سپس نمونه هایی از اقتصاد فرضی مرتبط با مبحث مطرح شده را ارائه می نماید و در ادامه عناوین کلی و یا اصطلاحات خاص مطرح شده را به شکل تعریف موضوعی ارائه می نماید و همچنین بدنبال این تعاریف کلی، سؤالات سه جوابی برای تمرین خواننده در نظر می گیرد و در نهایت به ارائه سؤالات و یا مسائل خاص می پردازد و خود به آنها پاسخ می دهد.

لازم به توضیح است مثالهای عددی مطرح شده در فصول این کتاب با مبالغ دلاری عیناً مورد استفاده مترجمین قرار گرفته است و از برگردان آن به ریال خودداری شده است. همچنین نمودارها و اشکال ارائه شده دقیقاً برگرفته از متن کتاب اصلی است و ممکن است قدری ناخوانا باشد که در اینجا لازم است در این خصوص از خوانندگان محترم پوزش بطلبیم.

سه چاپ اول کتاب حاضر را مؤسسه عالی بانکداری به زیور طبع آراسته و بدین سبب جا دارد از دست اندرکاران این مؤسسه سپاسگزاری شود. از مؤسسه کوهسار برای پیگیری و اقدام به چاپ چهارم این کتاب تشکر و قدردانی می نمائیم.

در نهایت در صورتی که در ترجمه کتاب در این چاپ تجدیدنظر نشده، به این دلیل است که در چاپهای بعدی اصل کتاب هم تغییری توسط مؤلفین صورت نپذیرفته است.

در پایان جا دارد از همکار مترجم جناب آقای مهدی پور نیز که امکان دسترسی به ایشان برای اجازه چاپ چهارم این کتاب وجود نداشت یادی کنم و از ایشان غیاباً اجازه این چاپ را اخذ نمایم. امیدوارم برای این اقدام رضایت ایشان حاصل باشد.

محمد رضا بیگدلی

اسفندماه ۱۳۸۳

فهرست مطالب

۹۰	اصطلاحات مهم اقتصادی	۹	پیشگفتار
۹۱	پرسشهای مروری	۱۱	فصل ۱. مقدمه‌ای بر علم اقتصاد
۹۲	مسائل حل شده	۱۱	۱-۱ - موضوع علم اقتصاد
۱۱۵	فصل ۲. پس‌انداز، مصرف و سرمایه‌گذاری	۱۲	۱-۲ - مسئله کمیابی
۱۱۵	۲-۱ - مقدمه	۱۳	۱-۳ - امکانات تولید
	۲-۲ - گردش فعالیتهای اقتصادی در یک	۱۴	۱-۴ - سئوالهای اساسی علم اقتصاد
۱۱۵	الگوی بخش خصوصی		۱-۵ - سرمایه‌داری و گردش دایره‌ای
	۲-۳ - پس‌انداز و سرمایه‌گذاری از	۱۵	فعالیت اقتصادی
۱۱۷	دیدگاه کلاسیکها	۱۶	اصطلاحات مهم اقتصادی
۱۱۸	۲-۴ - مصرف و پس‌انداز از دیدگاه کینز	۱۷	پرسشهای مروری
۱۲۱	۲-۵ - سرمایه‌گذاری	۲۱	مسائل حل شده
۱۲۲	اصطلاحات مهم اقتصادی	۴۳	فصل ۲. تقاضا، عرضه و تعادل
۱۲۲	پرسشهای مروری	۴۳	۲-۱ - تقاضا
۱۲۶	مسائل حل شده	۴۴	۲-۲ - عرضه
۱۴۱	فصل ۵: تعیین درآمد ملی	۴۶	۲-۳ - تقاضا، عرضه و تعادل
۱۴۱	۵-۱ - عرضه کل، تقاضای کل و تعادل	۴۷	۲-۴ - انتقالهای تقاضا و تعادل
۱۴۳	۵-۲ - پس‌انداز، سرمایه‌گذاری و تعادل	۴۸	۲-۵ - انتقالهای عرضه و تقاضا
۱۴۴	۵-۳ - اثر ضریب فزاینده	۴۹	۲-۶ - مکانیسم قیمت و و کارکرد آن
۱۴۶	۵-۴ - درآمد تعادل و اشتغال کامل	۵۰	اصطلاحات مهم اقتصادی
۱۴۶	اصطلاحات مهم اقتصادی	۵۱	پرسشهای مروری
۱۴۷	پرسشهای مروری	۵۵	مسائل حل شده
۱۵۰	مسائل حل شده	۸۳	فصل ۳. حسابداری درآمد ملی
۱۶۷	فصل ۶. سیاست مالی و درآمد ملی	۸۳	۳-۱ - اندازه‌گیری محصول ملی
۱۶۷	۶-۱ - مقدمه	۸۶	۳-۲ - درآمد شخصی و درآمد قابل تصرف
۱۶۷	۶-۲ - مخارج دولت، مالیات‌ها و سطح درآمد	۸۷	۳-۳ - تغییرات در GNP
۱۶۸	۶-۳ - سیاست مالی اختیاری		

۲۷۱	پرسشهای مروری	۱۷۰	۶-۴ - ضریبهای فراینده سیاست مالی
۲۷۵	مسائل حل شده	۱۷۱	۶-۵ - تثبیت کننده های درونی
۲۹۹	فصل ۱۰. بانک مرکزی و سیاست پولی	۱۷۲	۶-۶ - بدهی دولتی
۲۹۹	۱۰-۱ - مقدمه	۱۷۳	اصطلاحات مهم اقتصادی
۲۹۹	۱۰-۲ - کنترل حجم سپرده های دیداری	۱۷۴	پرسشهای مروری
۳۰۲	۱۰-۳ - عملیات بازار آزاد پویا و تدافعی	۱۷۷	مسائل حل شده
۳۰۴	۱۰-۴ - کنترل های اعتباری انتخابی	۱۹۹	فصل ۷. دور تجاری
۳۰۴	اصطلاحات مهم اقتصادی	۱۹۹	۷-۱ - اشتغال کامل
۳۰۵	پرسشهای مروری	۲۰۰	۷-۲ - تورم
۳۰۸	مسائل حل شده	۲۰۱	۷-۳ - ادوار تجاری
۳۲۵	فصل ۱۱. تلفیقی از تحلیل پولی و درآمدی	۲۰۲	۷-۴ - اصل شتاب
۳۲۵	۱۱-۱ - مقدمه	۲۰۴	اصطلاحات مهم اقتصادی
	۱۱-۲ - اثر تغییرات در عرضه پول:	۲۰۵	پرسشهای مروری
۳۲۵	(دیدگاه کینز)	۲۰۹	مسائل حل شده
	۱۱-۳ - اثر تغییرات در عرضه پول:	۲۲۶	(آزمون میان ترم اقتصاد کلان)
۳۲۷	(دیدگاه پیروان مکتب پولی)	۲۲۸	(پاسخ ها)
۳۲۸	۱۱-۴ - سرعت گردش پول	۲۳۷	فصل ۸. نقش و اهمیت پول
	۱۱-۵ - سیاست پولی در مقایسه با	۲۳۷	۸-۱ - پول
۳۲۸	سیاست مالی	۲۳۸	۸-۲ - معادله مبادله
۳۲۹	اصطلاحات مهم اقتصادی	۲۳۹	۸-۳ - نظریه مقداری پول
۳۳۰	پرسشهای مروری	۲۴۰	۸-۴ - نظام مالی
۳۳۴	مسائل حل شده	۲۴۱	اصطلاحات مهم اقتصادی
۳۵۱	فصل ۱۲. اشتغال کامل و ثبات قیمت	۲۴۲	پرسشهای مروری
	۱۲-۱ - الگوهای ساده تورم ناشی از تقاضا و تورم	۲۴۶	مسائل حل شده
۳۵۱	ناشی از فشار هزینه	۲۶۵	فصل ۹. بانکهای تجاری و عرضه پول
۳۵۳	۱۲-۲ - تورم ناشی از تکنوهای عوامل تولید	۲۶۵	۹-۱ - مقدمه
۳۵۴	۱۲-۳ - منحنی فیلپس		۹-۲ - مقررات مربوط به حجم
۳۵۵	۱۲-۴ - نرخ طبیعی بیکاری	۲۶۵	سپرده های دیداری
۳۵۷	اصطلاحات مهم اقتصادی		۹-۳ - ایجاد سپرده های دیداری توسط
۳۵۸	پرسشهای مروری	۲۶۸	نظام بانکی تجاری
۳۶۲	مسائل حل شده	۲۶۸	۹-۴ - خلق پول
۳۷۷	فصل ۱۳. رشد اقتصادی	۲۶۹	۹-۵ - مدیریت دارائیهای یک بانک تجاری
۳۷۷	۱۳-۱ - عوامل تعیین کننده رشد اقتصادی	۲۷۰	اصطلاحات مهم اقتصادی

۴۷۹	۱۶-۶ - بازده به مقیاس ثابت، صعودی و نزولی	۳۷۸	۱۳-۲ - جمعیت و رشد اقتصادی
۴۷۹	اصطلاحات مهم اقتصادی	۳۷۹	۱۳-۳ - رشد اشتغال کامل
۴۸۱	پرسشهای مروری	۳۸۰	۱۳-۴ - مطلوبیت رشد اقتصادی
۴۸۵	مسائل حل شده	۳۸۱	اصطلاحات مهم اقتصادی - پرسشهای مروری
۵۰۵	فصل ۱۷. قیمت و ستانده: رقابت کامل	۳۸۴	مسائل حل شده
۵۰۵	۱۷-۱ - تعریف رقابت کامل	۴۰۱	(آزمون نهایی اقتصاد کلان)
	۱۷-۲ - به حداکثر رساندن سود در کوتاه مدت:	۴۰۳	(پاسخها)
۵۰۶	نگرش کل	۴۱۱	فصل ۱۲. تقاضا، عرضه و کشش
	۱۷-۳ - به حداکثر رساندن سود در کوتاه مدت:	۴۱۱	۱۲-۱ - تقاضا، عرضه و قیمت بازار
۵۰۷	نگرش نهایی	۴۱۲	۱۲-۲ - کشش تقاضا
۵۰۹	۱۷-۴ - سود یا زیان کوتاه مدت	۴۱۳	۱۲-۳ - کشش و درآمد کل
۵۱۰	۱۷-۵ - منحنی عرضه کوتاه مدت بنگاه	۴۱۴	۱۲-۴ - کشش عرضه
۵۱۰	۱۷-۶ - تعادل بلند مدت بنگاه رقابتی	۴۱۵	۱۴-۵ - کاربردهای کشش
۵۱۱	۱۷-۷ - صنایع با هزینه ثابت، فزاینده و کاهنده	۴۱۶	اصطلاحات مهم اقتصادی
۵۱۲	اصطلاحات مهم اقتصادی	۴۱۷	پرسشهای مروری
۵۱۳	پرسشهای مروری	۴۲۱	مسائل حل شده
۵۱۶	مسائل حل شده		فصل ۱۵. نظریه تقاضای مصرف کننده
۵۳۷	(آزمون میان ترم اقتصاد خرد)	۴۴۳	و مطلوبیت
۵۳۸	(پاسخها)		۱۵-۱ - اثرات جانشینی و درآمدی و تقاضا
۵۴۳	فصل ۱۸. قیمت و ستانده: انحصار	۴۴۳	با شیب نزولی
۵۴۳	۱۸-۱ - تعریف انحصار کامل	۴۴۳	۱۵-۲ - قانون مطلوبیت نهایی نزولی
۵۴۴	۱۸-۲ - تقاضا و درآمد نهایی	۴۴۵	۱۵-۳ - حداکثر مطلوبیت و تعادل مصرف کننده
۵۴۵	۱۸-۳ - حداکثر کردن سود	۴۴۶	۱۵-۴ - ترسیم منحنی تقاضای فرد
۵۴۷	۱۸-۴ - تبمض قیمت	۴۴۷	۱۵-۵ - مازاد مصرف کننده
۵۴۷	۱۸-۵ - ملاحظات کارایی	۴۴۸	اصطلاحات مهم اقتصادی - پرسشهای مروری
۵۴۸	۱۸-۶ - کنترل انحصار	۴۵۲	مسائل حل شده
۵۴۹	اصطلاحات مهم اقتصادی - پرسشهای مروری	۴۷۳	فصل ۱۶. هزینه های تولید
	فصل ۱۹. قیمت و ستانده: رقابت انحصاری		۱۶-۱ - هزینه های صریح، هزینه های ضمنی
۵۷۵	و انحصار چندجانبه	۴۷۳	و سود اقتصادی
۵۷۵	۱۹-۱ - تعریف رقابت انحصاری	۴۷۴	۱۶-۲ - قانون بازده نزولی
۵۷۵	۱۹-۲ - به حداکثر رساندن سود	۴۷۴	۱۶-۳ - هزینه های کل کوتاه مدت
	۱۹-۳ - کاربردها کارایی رقابت انحصاری	۴۷۶	۱۶-۴ - هزینه های هر واحد در کوتاه مدت
۵۷۷	در بلندمدت	۴۷۸	۱۶-۵ - هزینه های تولید در بلند مدت

۶۶۵	فصل ۲۲. اجاره، بهره و سود	۵۷۷	۱۹-۴ - تعریف انحصار چند جانبه
۶۶۵	۱- ۲۲-۱ - اجاره		۱۹-۵ - منحنی تقاضای شکسته و
۶۶۶	۲- ۲۲-۲ - بهره	۵۷۸	انعطاف ناپذیری قیمت
۶۶۷	۳- ۲۲-۳ - سود	۵۷۹	۱۹-۶ - ثباتی
۶۶۸	۴- ۲۲-۴ - سهام درآمد		۱۹-۷ - کاربردهای کارایی بلند مدت
۶۶۸	۵- ۲۲-۵ - تکمله درباره قیمت‌گذاری کالا و منابع	۵۸۰	انحصار چندجانبه
۶۷۰	اصطلاحات مهم اقتصادی	۵۸۱	اصطلاحات مهم اقتصادی
۶۷۲	پرسشهای مروری	۵۸۲	پرسشهای مروری
۶۷۵	مسائل حل شده	۵۸۶	مسائل حل شده
۶۹۷	فصل ۲۳. تجارت و مالیه بین‌المللی		فصل ۲۰. تولید و تقاضای منابع
۶۹۷	۱- ۲۳-۱ - اهمیت تجارت بین‌الملل	۶۰۹	اقتصادی
	۲- ۲۳-۲ - اساس و عواید حاصل از تجارت:		۲۰-۱ - مقدمهای بر قیمت‌گذاری منابع
۶۹۷	مزیت نسبی	۶۰۹	(عوامل تولید)
	۳- ۲۳-۳ - محدودیتهای جریان تجارت		۲۰-۲ - محصول درآمد نهایی تحت
۶۹۹	تعرفه‌ها و سهمیه‌ها	۶۱۰	رقابت کامل
۷۰۰	۴- ۲۳-۴ - تراز پرداختها		۲۰-۳ - به حداکثر رساندن سود و تقاضای
۷۰۲	۵- ۲۳-۵ - تعدیل نظام نرخ ارز قابل انعطاف	۶۱۱	عوامل تولید تحت رقابت کامل
۷۰۳	۶- ۲۳-۶ - مسائل جاری اقتصاد بین‌الملل		۲۰-۴ - بهره‌وری نهایی و تقاضا برای عوامل تولید
۷۰۳	اصطلاحات مهم اقتصادی	۶۱۲	تحت شرایط رقابت کامل
۷۰۵	پرسشهای مروری	۶۱۳	۲۰-۵ - تغییر در تقاضای عامل و کشش
۷۰۹	مسائل حل شده	۶۱۴	۲۰-۶ - تقاضای بنگاه برای عوامل متعدد
۷۲۹	(آزمون نهایی اقتصاد خرد)	۶۱۴	اصطلاحات مهم اقتصادی
۷۳۱	(پاسخها)	۶۱۵	پرسشهای مروری
		۶۱۹	مسائل حل شده
		۶۳۳	فصل ۲۱. تعیین دستمزد
		۶۳۳	۲۱-۱ - سطح عمومی دستمزدها
		۶۳۴	۲۱-۲ - تعیین دستمزد در رقابت کامل
		۶۳۵	۲۱-۳ - تعیین دستمزد در حالت رقابت ناقص
		۶۳۶	۲۱-۴ - اثر اتحادیه‌های کارگری بر دستمزدها
		۶۳۸	۲۱-۵ - تفاوت در دستمزدها
		۶۳۸	اصطلاحات مهم اقتصادی
		۶۴۰	پرسشهای مروری
		۶۴۴	مسائل حل شده

پیشگفتار مؤلف

منظور از نگارش این کتاب ارائه روشن و منظم مطالب اصلی درس اقتصاد مقدماتی برای یک نیمسال یا یکسال تحصیلی می باشد. دانشجویان اغلب با کتب اقتصاد مقدماتی که ماهیت دایره المعارفی دارند مواجه بوده و نیاز به بیانی ساده، روشن و دقیق از مبانی علم اقتصاد دارند. در عین حال که این کتاب به عنوان تکمله تمام کتب درسی علم اقتصاد نوشته شده، بیان نظریه ها و اصول به قدری کاملند که می توان آنرا به عنوان یک کتاب درسی اقتصاد مقدماتی نیز مورد استفاده قرار داد.

هر فصل با بیان نظریه، اصول و اطلاعات پیش زمینه ای با مثالهای کاملاً روشن آغاز می شود. به دنبال آن تعدادی سئوالات مروری چند گزینه ای با پاسخهای مربوطه ارائه می گردد. سپس تعداد زیادی مسائل نظری و عملی (کاربردی) با تفصیل و راه حل های گام به گام مطرح می گردد. این مسائل حل شده نظریه ها را روشن و ساده کرده و نکات دقیقی را که دانشجویان اغلب از آنها نامطمئن هستند به وضوح بیان می کند و کاربرد آنها را که در یادگیری مطالب از اهمیت خاصی برخوردار است ارائه می دهد. همچنین سئوالات میان ترم و پایان ترم نمونه با پاسخهای آنها نیز وجود دارد.

موضوعات این کتاب به ترتیبی که معمولاً در کتب درسی اقتصاد مقدماتی می آید، مرتب شده است. یک ترم تحصیلی در اقتصاد معمولاً فصول ۶ - ۱، ۸، ۱۰، ۱۶ - ۱۵ و ۲۰ - ۱۹ را دربر می گیرد. در یک درس یکساله معمولاً فصول ۱۳ - ۱ که تاکید بر اقتصاد کلان است در ترم اول و فصول ۲ - ۱ و ۲۳ - ۱۴ در ترم دوم که اقتصاد خرد را تشکیل می دهد، تحت پوشش قرار می گیرد. این فرایند را به هر حال می توان بدون از دست دادن تداوم مطالب درسی معکوس کرد.

روش شناسی این کتاب و مطالب آن در کلاسهای کوچک و بزرگ دروس اقتصاد مقدماتی در دانشگاه فوردهام آزمایش شده است. دانشجویان این درس با استفاده از این کتاب بسیار راضی و خشنود بوده و پیشنهادات سازنده‌ای را برای نگارش این کتاب ارائه دادند. ما از همه آنها سپاسگزاریم، همچنین از همه کسانی که با پیشنهادات مفید خود، ما را در تهیه این کتاب یاری نمودند، تشکر و قدردانی می‌نمائیم. علاوه بر کتاب حاضر، که از سری «شاوم» می‌باشد، نظریه اقتصاد کلان، نظریه اقتصاد خرد، اقتصاد بین‌الملل، اقتصاد توسعه و ریاضیات برای اقتصاد نیز به رشته تحریر درآمده است

دومینیک سالواتوره